

22.12.2018

Elintarviketoimijoita kuormittavat vaatimukset II

22.12.2018

<https://mmm.fi/norminpurku>

Sisällys

Yleistä.....	5
Oiva-järjestelmä.....	6
1. Oiva-tarkastukset teurastamossa.....	6
2. Oiva-arvosanan määräytyminen.....	6
3. Uusintatarkastuksen tapa	6
4. Uusintatarkastuksen ajankohta	6
5. Oiva-arvosanojen asteikko	7
6. Neuvonta Oiva-tarkastuksella.....	7
Eviran neuvonta.....	7
7. Eviran neuvonta	7
8. Eviran suositusten tulkinta	8
Elintarvikehygieniä	8
9. Likaisten kananmunien pesu.....	8
10. Maitotilojen hygieniatarkastusten poisto	9
11. Raakamaidon myynnin helpottaminen.....	10
12. Maitohygieniatarkastusten poistaminen.....	10
13. EU-lainsäädäntöä tiukemmat linjaukset	10
Laitokset	11
14. Laitoshyväksyntä	11
15. Rapujen keittäminen	11
16. Viranomaisnäytteiden määrän pienentäminen.....	12
17. Ketjuinformaatio.....	12
18. Ketjuinformaatio ja Sikava	12
19. Teurastukseen osallistuvan henkilökunnan pätevyys.....	13
20. Laitoksen hyväksymistarkastus.....	13
21. Valtakunnalliset valvojat	14
22. Uuden lainsäädännön seuranta.....	14
23. Jauhelihan lämpötilavaatimukset raaka-aineena	14
24. Jäähdyttäminen laitoksessa	15

25.	Laitosten hygieniasäännöt.....	15
Lihantarkastus.....		15
26.	Lihantarkastusvaatimukset	15
27.	Lihantarkastuksen tehtävänjako	15
28.	Punaisen lihan lihantarkastus.....	16
29.	Eviran ylityökorvaukset laitoksessa.....	16
30.	Lihantarkastuksen kulut.....	16
Eviran laskutus		16
31.	Henkilökunnan pätevyysvaatimukset	17
Eläinkuljetukset		17
32.	Kuljettajien lepoajat.....	17
33.	Mikä laki on etusijalla	17
34.	Lopetusasetuksen mukainen kelpoisuus.....	18
Eläinrekisterit.....		18
35.	Pitopaikkatunnukset.....	18
36.	Naudan alkuperäkyselyt	18
37.	Nautarekisterin rekisteröintikortit.....	19
38.	Poikkeamat ja vastuunjako	19
39.	Nautaeläinluettelo	19
Rehut		20
40.	Rehualan toimijaksi ilmoittautuminen	20
41.	Ruoan lahjoittaminen tuotantoeläimille.....	20
Elintarvikkeiden vienti		20
42.	Vientitodistukset.....	20
43.	Eviran rooli vientitarkastuksissa	21
44.	Muiden maiden vientitodistukset	22
45.	Eläinlääkintötodistukset ja tullikoodit	22
Luomu		22
46.	Luomutarkastusten hinnoittelu ja määrä	22
47.	Luomun teurastus.....	23

48.	Luomutarkastusten tiheys.....	23
	Pakkausmerkinnät.....	24
49.	Pakkaamattomat elintarvikkeet - kalastustuotteet.....	24
50.	Pakkaamattomat elintarvikkeet – sian-, siipikarjan-, lampaan ja vuohenliha	24
51.	Pakkaamattomat elintarvikkeet – vasikanliha	25
	Muut.....	26
52.	Kontaktimateriaalitodistusten arkistointi.....	26
53.	Ensisääpumisilmoitusten päällekkäisyys.....	26
54.	Hukkakaurarekisteri	27
55.	Laatuvastuu-standardin tarkastus.....	27
56.	Sukupolvenvaihdokset	28
57.	Hintaseurantaraportti	28
58.	Hintaseurantatarkastukset	29
59.	Tarkastukset	29

Yleistä

Maa- ja metsätalousministeriö (MMM) ja Elintarviketurvallisuusvirasto Evira ovat helpottaneet toimialallaan koettua liiallista byrokratiaa lainsäädännöllisin ja ohjauksellisin keinoin. Tähän dokumenttiin on kirjattu byrokratianpurkamisehdotuksia, joita on saatu niin yrittäjiltä, hallinnosta kuin kansanedustajiltakin. Dokumentti on jatkoa vuonna 2017 viimeistellylle I-julkaisulle.

Toimijoiden esille tuomat ongelmat on kirjattu sellaisina kuin toimijat ne esittivät. Tämän dokumentin ongelmakohdat eivät tuottaneet muutoksia lainsäädäntöön. Useimmiten niissä oli kyse EU-lainsäädännön sisällöstä, ohjeistuksen lisäämisen tarpeesta tai väärinymmärryksistä. Osa kysymyksiä aiheuttaneista asioista on myös ajan saatossa korjaantunut.

MMM:ssä ja Evirassa on toteutettu muitakin toimenpiteitä byrokratian purkamiseksi. Osa näistä toimenpiteistä on julkaistu MMM:n ja Eviran internetsivuilla (kansalliset säännöt ja helpotukset EU:n hygienialainsäädännöstä, Eviran ohjeistukseen sisällytetty joustavuus).

Oiva-järjestelmä

1. Oiva-tarkastukset teurastamossa

Koettu ongelma: Erilliset Oiva-tarkastukset teurastamossa tuntuvat turhilta, koska paikalla on eläinlääkäreitä jotka suorittavat tarkastuksia päivittäin.

Vastaus: Erillinen Oiva-tarkastus on kooste päivittäisistä tarkastuksista. Oiva-tarkastus on myös tekninen apuväline, jolla varmennetaan laitoksen valvojen välistä yhdenmukaisuutta ja laitosten keskeistä tasavertaista kohtelua. Siitä on lisäksi muodostumassa väline, jonka avulla voidaan hoitaa osa vientioikeuksiin liittyvistä raportoinneista siten, että erillistä tarkastusta ei tarvitse tehdä.

2. Oiva-arvosanan määräytyminen

Koettu ongelma: Oiva-arvosana on määrättävä kokonaistilanteen mukaan, ei huonoimman arvosanan mukaan.

Vastaus: Oiva-raportteja on kehitetty niin, että arvosanojen jakauma näkyy julkisessa raportissa. Huonoin arvosana määrittää yrityksen elintarviketurvallisuusriskin kuluttajalle ja siksi myös kyseisen tarkastuksen tuloksen.

3. Uusintatarkastuksen tapa

Koettu ongelma: Tieto tarkastuksella vaadittujen korjausten tekemisestä on voitava lähettää sähköisesti (asiakirjat, valokuva) tarkastajalle toimipaikassa tapahtuvan uusintatarkastuksen sijaan.

Vastaus: Näin voi toimia, mikäli korjausten suorittaminen voidaan näin todeta. Tarkastaja määrittelee uusintatarkastuksen tavan tilanteen mukaan.

4. Uusintatarkastuksen ajankohta

Koettu ongelma: Uusintatarkastukselle tulee säätää määräaika, johon mennessä se on toteutettava. Se pitää tehdä kohtuullisen nopeasti.

Vastaus: Uusintatarkastuksen aika määräytyy korjattavan asian mukaan. Vakavien puutteiden korjaukset olisi tarkastettava pian korjauksen määräajan jälkeen. Lievemmissä uusintatarkastus voidaan yhdistää seuraavaan suunniteltuun tarkastukseen. Jos tarkastuksella on annettu korjattavaa-arvosana ja korjauskehotus määräaikoineen, uusintatarkastus tulisi tehdä 10 työpäivän sisällä korjauskehotukselle sovitun määräajan umpeutumista. Yritys voi myös pyytää itse uusintatarkastusta.

5. Oiva-arvosanojen asteikko

Koettu ongelma: Oiva-arvosanojen tulisi olla hyväksytty, korjattavaa ja hylätty.

Vastaus: Oiva-järjestelmää tultaneen arvioimaan sen vakiinnuttua kaikkiin yritystyyppeihin. Tässä yhteydessä voidaan keskustella myös tarpeesta muuttaa asteikkoa.

6. Neuvonta Oiva-tarkastuksella

Koettu ongelma: OIVA-järjestelmään kaivataan lisää neuvonnallisuutta (esimerkkinä oikeiden hankkeiden käytön neuvonta teollisuudessa).

Vastaus: Elintarviketurvallisuuden neuvontaa kehitetään sekä osana Oiva-järjestelmää, että erillisessä pk-neuvontahankkeessa.

Eviran neuvonta

7. Eviran neuvonta

Koettu ongelma: Kun lähettää kysymyksen Eviralle, tulisi olla tiedossa kenelle asia kuuluu, nopean vastauksen saamiseksi. Tällä hetkellä viesti lähetetään eteenpäin Eviralla useammalle henkilölle ja jos lopulta sattuu saamaan vastauksen, on se muotoiltu niin, että jää tulkintavara. Kukaan ei uskalla antaa konkreettista vastausta mihinkään, koska vastauksesta ei kanneta vastuuta.

Vastaus: Eviran asiakaspalvelua (mm. palvelusähköpostit) on kehitetty. Eviran toimialat ovat ottaneet käyttöönsä virkapostilaatikoita, joihin on organisoitu vastaajaringit. Eviran toimintakulttuuria on uudistettu niin, että vastaajat ovat rohkeampia vastaamaan nimen-

omaan niin, että vastaanottaja pystyy ymmärtämään tekstin ja sen konkreettisen, käytännöllisen merkityksen eikä vain siitä näkökulmasta, että vastaus on varmasti juridisesti tulkittuna oikein.

8. Eviran suositusten tulkinta

Koettu ongelma: On hyvä, että Evira antaa suosituksia kuinka eri lait ja asetukset tulee tulkita, mutta ongelmana on se, että monelle tarkastajalle näistä suosituksista tulee lakeja, jotka ylittävät voimassa olevaa lainsäädäntöä.

Vastaus: Eviran ohjeissa ja suosituksissa todetaan, että ne eivät ole sitovia, vaan Eviran kantoja ao. säädöksen tulkinnasta. Ohjeissa ei ole tarkoitus antaa lainsäädännön tasoa tiukempia linjauksia edes suositustasolla, vaan niissä on tarkoitus selventää ja täsmentää lainsäädännön sisältöä sitä tiukentamatta. Evira ottaa tämän ohjeiden tarkoituksen jatkossa ohjeita laatiessaan ja uudistaessaan entistä tarkemmin huomioon. Ohjeiden ja suositusten oikeudellisen luonteen ja niiden tulkinnassa mahdollisesti ilmenneiden epäselvyyksien selventämiseen tullaan kiinnittämään entistä enemmän huomiota myös tarkastajille ja muille virkamiehille suunnattavassa koulutuksessa.

Elintarvikehygienia

9. Likaisten kananmunien pesu

Koettu ongelma: Kanalat ovat häkkikanaloista muuttuneet viime vuosina luomu/lattia-kanaloiksi, joissa kanat saavat munia pesiin. Kananmunat ovat silloin likaisempia kuin häkissä munivien kanojen munat, koska munat vierivät kouruun. Kanojen elämänlaatua muutokset ovat parantaneet, mutta samalla munasaalis on huomattavasti likaisempaa. Ruotsi on hakenut poikkeusta ja siellä munat saa pestä. Muutetaan asetusta niin, että kananmunat saa pestä kuten Ruotsissa. Tuottajat eivät halua tuoda myyntiin likaisia kananmunia eikä kuluttajat osta likaisia tuotteita.

Vastaus: EU:ssa A-luokan kananmunia ei saa pestä. Ruotsilla on pakkaamoja koskeva poikkeus eli Ruotsissa on sallittua pestä kananmunia pakkaamoissa. Suomella ei ole tällaista poikkeusta, eikä Suomi voi enää poikkeusta hakea, sillä poikkeuksen ovat saaneet vain ne maat, joilla pesujärjestelmät ovat olleet käytössä jo vuonna 2003 (Komission asetus EY N:o 589/2008). EU:n yleinen kananmunien pesukielto ei koske sellaisia kananmunia, jotka myydään suoraan kuluttajalle, ovelta ovelle myyntinä tai torimyyntinä tai toimitetaan vähittäiskauppaan ns. poikkeusalueella (Euroopan parlamentin ja neuvoston ase-

tus EU N:o 1308/2013). Näissä tapauksissa pesukiellosta on katsottu tarpeen säätää kansallisesti ja alkutuotantoasetuksessa (MMMa 1368/2011) on kielletty munien pesu. Myöskään Ruotsissa ei ole sallittua pestä munia alkutuotannossa.

Euroopan elintarviketurvallisuusviranomainen EFSA on julkaissut munien pesua koskevan mielipiteen. Linnun muniessa muna kulkee saastuneessa yhteisyydessä. Usein tämän seurauksena munan pinnalla voi olla näkyvää ulostetta. Munan pinta saastuu myös ympäristöstä (pesä, pöly, rehu, kuljetus, käsittelijät, eläimet). Saastumisen todennäköisyys on sitä suurempi, mitä kauemmin muna on kosketuksissa saastuttavaan materiaaliin ja mitä likaisempi ympäristö on. Heti muninnan jälkeen muna on kostea. Ympäristön lämpötila on noin 20 °C alempi kuin kanan ruumiinlämpö ja muna jäähtyy välittömästi muninnan jälkeen. Jäähtyessä munan sisältö supistuu ja munan sisälle syntyy alipaine, minkä seurauksena mikrobit liikkuvat munan pinnalta kuoren huokosiin. Tyypillisimmät taudinaiheuttajat/pilaajat ovat *Micrococcus spp.*, *Arthrobacter spp.*, *Alcaligenes spp.*, *Achromobacter spp.*, *Pseudomonas spp.*, *Escherichia coli*, *Salmonella spp.*, *Yersinia enterocolitica* ja *Listeria monocytogenes*. Vahingoittumaton kuori ja etenkin sen päällä oleva vahamainen kerros, kutikula, toimivat kuitenkin hyvänä esteenä mikrobien sisäänkäymiselle munaan. Munan kuori voi vaurioitua pesussa, minkä seurauksena bakteerit pääsevät kuoren läpi munan sisään. Lisäksi munan kuoren vaurioituminen edistää kosteuden haihtumista munan sisältä, jolloin munan paino laskee ja kananmunan sisällä oleva ilmatila suurenee (laadun heikkeneminen).

Munien turvallinen pesu edellyttää pesulaitteistoja, joissa voidaan säätää mm. veden lämpötilaa. Pesulaitteistoja on käytettävä tiukassa omavalvonnassa (mm. vesitutkimukset). Jos munien pesua ei tehdä tiukasti valvotuissa olosuhteissa, elintarviketurvallisuus heikkenee oleellisesti. Esimerkiksi väärän lämpöinen pesuvesi ja vaurioitunut munan kuori (kutikula) aiheuttavat sen, että munan kuorella tai pesuvedessä olevat bakteerit kulkeutuvat munaan sisälle, tai jos munia ei kuivata pesun jälkeen, munan kuorella olevat bakteerit kulkeutuvat munaan sisälle munan kuivuessa ja jäähtyessä (alipaine + vaurioitunut kutikula), ja lisäksi munan pinnalla voi alkaa kasvaa homeita. Koska munien turvallinen pesu aiheuttaa laitteisto-, tila-, omavalvonta- ja valvontavaatimuksia, ei turvallista munien pesua ole helppo toteuttaa ja sen vuoksi on katsottu, että kuluttajien suojaamiseksi munien pesukielto on tarpeen.

10. Maitotilojen hygieniatarkastusten poisto

Koettu ongelma: Maitotiloilla hygieniatarkastus yhteiskunnan puolesta on täysin tarpeeton, koska meijerin puolesta tarkastus suoritetaan määrävälillä ja meijeri valvoo maidon laatua tarkasti. Esitys: selkiytetään maitotilojen hygieniatarkastuksia.

Vastaus: EU-lainsäädäntö edellyttää, että viranomainen valvoo maidontuotantotiloja. Evira vastaa valvonnan ohjauksesta. EU:n valvonta-asetus määrää jäsenmaiden virkaeläinlääkärit valvomaan maidontuotantoeläinten terveyttä ja lisäksi jäsenmaiden tulee järjestää maidontuotantotilojen hygieniavalvonta. Suomi on kansallisesti määrännyt, että sekä eläinten terveystarkastus, että hygieniavalvonta maidontuotantotiloilla on virkaeläinlääkärin tehtävä.

11. Raakamaidon myynnin helpottaminen

Koettu ongelma: Suoraan tilalta tapahtuvan tinkimaidon myyntiin liittyvää byrokratiaa pitää purkaa (joka kerta täytetään oma lappu). Esitys: yksinkertaistetaan tilata suoraan myytävän maidon käytäntöä.

Vastaus: EU-jäsenmaat saavat päättää, sallivatko raakamaidon myynnin. Myynnin voi myös kieltää. Suomessa ei ole haluttu myyntiä kieltää, mutta koska raakamaidon kulu- tukseen liittyy erityisen paljon riskejä, on myyntiä säädelty niin, että sekä myyjät että ostajat ymmärtäisivät kulutukseen liittyvät riskit.

12. Maitohygieniatarkastusten poistaminen

Koettu ongelma: Maitohygieniatarkastukset ovat turhia. Jos maito on maitonäytteen perusteella laadukasta, miksi katsoa pintoja. Valvonta vain meijereille. Jos maidon laatu huono, tarkastuksen sijaan neuvonnallinen käynti.

Vastaus: EU-lainsäädäntö edellyttää, että viranomainen valvoo maidontuotantotiloja. Kaiken hygieenisen elintarviketuotannon perusta on, että elintarviketuotannossa pintojen on oltava hyväkuntoisia ja puhtaita, ja tämä on myös EU-lainsäädännön vaatimus.

13. EU-lainsäädäntöä tiukemmat linjaukset

Koettu ongelma: EU:n elintarvikehygieniasäätelyssä käytetään usein sanaa tarvittaessa. Kansallisessa asetuksessa käytetään muotoilua "on oltava" ja todetaan sen jälkeen, että viranomainen voi sallia lievemmän menettelyn. Käytännön valvontatoiminnassa lie- vempiä menettelyjä sovelletaan vain harvoin. Merkittävän osan elintarvikkeisiin liittyvästä hallinnollisesta taakasta aiheuttaa EU-sääntely. Jos halutaan karsia hallinnollista taakkaa, Suomessa ei tule soveltaa EU-sääntelyä tiukempia linjauksia.

Vastaus: Elintarvikelakia ollaan uudistamassa. Samalla uudistetaan kansallinen elintarvikehygienialainsäädäntö ja päällekkäiset vaatimukset tullaan poistamaan. Evira vastaa valvonnan ohjaamisesta. Eviran ohjeiden mukaan, jos kyse ei ole ehdottomasta vaatimuksesta, tulee vaatimukset aina suhteuttaa toiminnan riskeihin.

Laitokset

14. Laitoshyväksyntä

Koettu ongelma: Tukkuymymälän on haettava laitoshyväksyntä jokaiselle toiminnalle ja jokaiseen toimipaikkaan erikseen. Toimijan mukaan toiminta vastaa tavallisen vähittäiskaupan toimintaa. Tukku liike myy tuotteita yrityksille, jotka jatkojalostavat niitä edelleen tai useimmiten ravintoloille. Lupien ja valvonnan osalta tulisi ottaa huomioon akkreditoitiedut sertifikaatit. Lupakohtaisuuden tulisi olla yritysکوhtainen ja sidottu Y-tunnukseen, eikä jokaiselle toimipisteelle tule joutua hakemaan samoja lupia erikseen.

Vastaus: Laitoshyväksyntävaatimus jokaiselle toimipisteelle tulee suoraan EU-lainsäädännöstä eikä siitä ole mahdollista poiketa. EU-lainsäädäntö ei tunnista akkreditoituja sertifikaatteja laitosten hyväksynnän yhteydessä. Evira vastaa valvonnan ohjauksesta. Hyväksyminen perustuu pääasiassa rakenteisiin ja laitteisiin ja nämä vaatimukset ovat EU-lainsäädännössä. Toiminnan riskiperusteisuutta arvioitaessa ja valvonnan määrää määriteltäessä on mahdollista huomioida oma valvonnan taso ja laatu järjestelmä osana oma valvontaa. Evira on toteuttanut pilottiprojektin sertifioitujen laatu järjestelmien huomiomisesta valvonnasta ja tätä pilottia on tarkoitus syventää.

15. Rapujen keittäminen

Koettu ongelma: Rapujen keittäminen vaatii laitoshyväksynnän. Laitteet ja tila käytössä vain n. 3 kk vuodessa. Ennen toiminnan aloittamista tila pitää pestä ja desinfioida ja ottaa pintapuhtausnäytteet. Ensimmäisestä keitetystä rapuerästä toimitettava näyte laboratorioon. Kalatuotantotila jouduttu muuttamaan elävien rapujen säilytystilaksi, lisäksi oltava erillinen tila rapujen keittämiseksi ja jäädyttämiseksi. Keittämisen jälkeen ravut pitää olla sulavan jään lämpötilassa ja niiden kuljettaminen vaatii paljon jäätettyjä astioita. Rapukauden jälkeen tilat joudutaan pesemään ja desinfioidaan ja ottamaan pintapuhtausnäytteet, ennen kuin otetaan normaaliin käyttöön.

Vastaus: Laitoshyväksyntävaatimus tulee suoraan EU-lainsäädännöstä, eikä siitä voi poiketa. Eri toimintoja voi tehdä samoissa tiloissa ajallisesti erotettuna edellyttäen, että viranomaisnäytteenottoon on käytetty erillisiä tiloja ja tilat pestään ja desinfioidaan eri toimintojen välillä. EU-lainsäädäntö edellyttää, että ravut säilytetään keittämisen jälkeen lämpötilassa, joka on lähellä sulavan jään lämpötilaa. Vaatimusta sovelletaan myös kuljetuksissa. Evira vastaa valvonnan ohjaamisesta.

16. Viranomaisnäytteiden määrän pienentäminen

Koettu ongelma: Viranomaisnäytteenoton määrä teurastamossa tulisi saada pienemmäksi (esim. antibioottinäytteet, trikiinitutkimukset jne).

Vastaus: Viranomaisnäytteiden on perustuttava lainsäädäntöön, valvontaohjelmaan tai muuhun perusteeseen tai perusteltuun syyhyn. Näitä perusteita arvioidaan aina kun niitä päivitetään, esim. valvontaohjelmaa tai kansallista tai EU-lainsäädäntöä. Tavoite on, että näytteitä otetaan vain perustellusta syytä. Perusteita voivat olla mm. näytteenotto-ohjelma tai satunnaistettu tai epäilyyn perustuva näytteenotto.

Sikojen lihaa ei tarvitse tutkia trikiinien varalta, jos siat tulevat sellaiselta tilalta, jonka on tunnustettu täyttävän valvottujen pito-olosuhteiden vaatimukset.

17. Ketjuinformaatio

Koettu ongelma: Muutaman viikon etukäteen tehdyn ilmoituksen yhteydessä annettu ketjuinformaatio, saattaa muuttua teurastuspäivään asti. Käytäntö ei aina mene yksiin suunnitelman kanssa. Jos tuottaja vaihtaa ilmoitetun eläimen toiseksi toimituksen yhteydessä, tulee ongelmia.

Vastaus: Elintarvikeketjutietojen on vastattava teurastamoon lähetettäviä eläimiä ja tietojen on oltava ajan tasalla. Teurastamotoimijan vastuulla on vaatia, että tuottaja hoitaa elintarvikeketjutietoja koskevat velvoitteensa. Jos elintarvikeketjutietojen lähettäminen aikaisessa vaiheessa aiheuttaa ongelmia, niin tulisi harkita tietojen lähettämistä lainsäädännön mahdollistaman vähimmäisajan (24 h) puitteissa.

18. Ketjuinformaatio ja Sikava

Koettu ongelma: Ketjuinformaatio on turha sikaketjussa, uskottavuus kärsii. Tällä hetkellä täytyy olla dokumentti, josta ei ole hyötyä kenellekään. Kun on Sikavan jäsen, tulisi

ketjuinformaation soveltaminen muuttua. Ketjuinformaatiota tulisi myös muokata vastaamaan todellisuutta.

Vastaus: EU-lainsäädäntö ei estä Sikavan hyödyntämistä elintarvikeketjutietojen lähettämisessä. Elintarvikeketjutiedoilla on tärkeä osa lihantarkastuksessa, ja tulevaisuudessa elintarvikeketjutietojen merkitys tulee kasvamaan. Suomi pyrkii vaikuttamaan EU-lainsäädännön elintarvikeketjutietoja koskevien vaatimusten kehittämiseen. Eviran elintarvikeketjutietoja koskeva ohje on päivitetty 5/2017.

19. Teurastukseen osallistuvan henkilökunnan pätevyys

Koettu ongelma: Henkilökunnan äkillisessä sairastapauksessa joudutaan palkkaamaan tilapäistä työvoimaa teurastamoon ns. reservityövoimasta. Silloin pitäisi sallia kyseisen reservityövoiman käyttö siten, että kun teurastajan pätevyystodistuksen omaava henkilö on tainnutuksessa läsnä, niin tilapäistyöntekijä voi myös tainnuttaa ja laskea veren. Samankaltaisia tilanteita tulee, kun halutaan testata uutta työntekijää, onko hänestä elävien eläinten kanssa työskentelyyn tai tainnuttajan tehtäviin

Vastaus: Teurastukseen osallistuvan henkilökunnan pätevydestä säädetään EU:n asetuksessa eläinten suojelusta lopetuksen yhteydessä N:o 1099/2009, eikä kansallisesti ole mahdollista säätää tätä löysempää lainsäädäntöä. Teurastamossa tulee olla varahenkilö, jolla on riittävä kelpoisuus. Vaatimus on asetettu EU:n lopetusasetuksessa.

20. Laitoksen hyväksymistarkastus

Koettu ongelma: Paikan päällä tuotantolaitoksessa oleva, parhaiten rutiineja ja prosesseja tuntevan Eviran tarkastuseläinlääkäriin tulisi saada tehdä uusien tai korjattujen tilojen hyväksymistarkastus. On turhaa, että Eviralta tulee eri tarkastajat, jotka eivät tunne tuotantolaitosta ennestään.

Vastaus: Hyväksymisistä pyydetään aina lausunto laitoksen valvojalta. Pienempien muutosten osalta tämä on useinkin riittävä eikä erillistä tarkastusta Evirasta käsin tehdä. Tuotantolaitosten tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi on tärkeää, että isompien hyväksymisien yhteydessä tehdään hyväksymistarkastus Evirasta käsin. Isommat muutokset edellyttävät usein omavalvonnan läpikäymistä ja hyväksymisen perusteiden laajempaa käsittelyä. Käyttöönottotarkastuksen tekee pääsääntöisesti laitoksen valvoja.

21. Valtakunnalliset valvojat

Koettu ongelma: Eviralla tulisi olla eri alueiden asiantuntijoita, jotka hoitaisivat koko maan elintarviketeollisuuden esim. Oiva-tarkastukset, tuhoeläintorjunnat, jäljitettävyyden ym.

Vastaus: Elintarviketeollisuuden valvontaa tekevät sekä Evira (teurastamoiden yhteydessä olevat laitokset) että kunnalliset viranomaiset (muut laitokset). Eviran tehtävänä on yhtenäistää elintarvikevalvontaa kautta linjan ja edistää valvojien osaamista kaikilla elintarvikevalvonnan osa-alueilla.

22. Uuden lainsäädännön seuranta

Koettu ongelma: Voisiko Evira kehittää laitoksia palvelevan joustavan lainseurantajärjestelmän, jotta kaikkien ei tarvitse käyttää ostopalvelua?

Vastaus: Olisiko elinkeinon mahdollista ostaa ko. palvelua yhdessä kaikille yrityksille? Rinnakkaisen palvelun luominen Eviraan tai MMM:ää ei vaikuta järkevältä viranomaisresursien käytöltä. MMM:n internetsivulla on myös linkit "uutta kansallista lainsäädäntöä" (<https://mmm.fi/lainsaadanto/elaimet-elintarvikkeet-ja-terveys/uutta-lainsaadantoa>) ja "uutta EU-lainsäädäntöä" (<https://mmm.fi/lainsaadanto/elaimet-elintarvikkeet-ja-terveys/uutta-eu-lainsaadantoa>), joiden takaa löytyy uusia elintarvikelainsäädännön säädöksiä.

23. Jauhelihan lämpötilavaatimukset raaka-aineena

Koettu ongelma: Lämpötiloista täytyisi olla selvemmin sanottu. Kun kyseessä on jauheliha, joka on toisen, keitetävän, prosessin raaka-aine, ei voi seurata jauhelihan lämpötilarajoja, vaan sellaisessa tapauksessa kyse on liharaaka-aineesta.

Vastaus: Jos on selkeästi tiedossa raaka-aineen jauhamisvaiheessa, että tuote ei mene myyntiin jauhelihana vaan on tarkoitettu lihavalmisteen raaka-aineeksi, voi laitos itse määrittää raaka-aineelle turvallisen lämpötilan. Lainsäädännössä ei ole tällaiselle raaka-aineelle lämpötilavaatimusta, mutta tuotemuotona jauheliha on todella herkästi pilaantuvaa, joten laitoksella on oltava selkeä keino hallita raaka-aineen riskit.

24. Jäähdyttäminen laitoksessa

Koettu ongelma: Laki jäähdyttämisestä +60 °C:sta +6 °C:een 4 tunnissa, on joskus mahdoton fysiikan lakien mukaan. Jos kyseessä on kinkku tai kokonainen paisti, tämä ei onnistu. Sen takia lain tulisi ottaa kantaa näihin poikkeuksiin.

Vastaus: Jäähdyttämisvaatimus +60 asteesta +6 asteeseen 4 tunnissa on annettu MMM:n asetuksessa ilmoitettujen elintarvikehuoneistojen elintarvikehygieniasta 1367/2011 ja sääntelee ruuan valmistukseen liittyvää ruuan jäähdyttämistä ilmoitetuissa elintarvikehuoneistoissa eikä koske laitostoimintaa lainkaan. Sinällään ohjeellisena jäähdyttäminen asetuksen 1367/2011 säännösten mukaan on hyvää riskinhallintaa, mutta laitos voi omassa riskinhallinnassaan ottaa käyttöön muita keinoja.

25. Laitosten hygieniasäännöt

Koettu ongelma: Laitoksissa noudatettavat hygieniasäännöt tulisi olla standardoidut ja samalla tasolla.

Vastaus: Periaate on ollut se, että kunnioitetaan yritysten omia standardeja ja omaa omavalvontasuunnitelmaa. Yritysten on mahdollista sopia keskenään yhteisistä menettelyistä.

Lihantarkastus

26. Lihantarkastusvaatimukset

Koettu ongelma: Ante mortem ja post mortem -tarkastuksia tulisi pystyä suorittamaan muukin henkilöstö kuin eläinlääkärit.

Vastaus: Lihantarkastushenkilökunnan pätevyysvaatimukset tulevat suoraan EU-lainsäädännöstä. Lihantarkastuksessa tarkastuseläinlääkäriä voi avustaa lihantarkastaja sekä siipikarjan ja jäniseläinten teurastamoissa myös koulutettu teurastamon henkilökunta.

27. Lihantarkastuksen tehtävänjako

Koettu ongelma: Tulisi tarkemmin selventää, mitkä ovat Eviran eläinlääkärin tehtävät teurastamossa ja mitä eläinlääkärin tarkastusapulaiset tai laitoksen oma henkilökunta voi tehdä.

Vastaus: Tehtäväjaon osalta vienti- ja ei-vienti laitokset ovat eri asemassa. Vientikohde-
mailla on omia vaatimuksia siitä mitä ovat ns. viranomaistehtävät ja mistä on muodostut-
tava ns. viranomaisraportti ja voiko laitoksen henkilökunta osallistua lihantarkastukseen.
Tämän ohella kylläkin eräissä laitoksissa ovat tarkastuseläinlääkärit ottaneet tehtäväk-
seen sellaisia viennin esiselvitystöitä, jotka itseasiassa kuuluvat laitokselle. Ei-vientilaitos-
ten osalta kaikki uuden EU-lainsäädännön suomat helpotukset otetaan käyttöön. Nykyi-
sen lainsäädännön periaatteet ovat ohjeessa 19014/2, 23.3. 2016.

28. Punaisen lihan lihantarkastus

Koettu ongelma: Tuleeko tarkastusapulaisten olla Eviran palkkalistoilla? Visuaaliset tar-
kastukset toisivat säästöä ainoastaan, jos tarkastusapulaiset olisivat teurastamon palkka-
listoilla. Siinä tapauksessa heille voisi antaa myös muita työtehtäviä.

Vastaus: Punaisen lihan lihantarkastusta eivät voi tehdä teurastamon työntekijät. Lihan-
tarkastukseen ei voi suoraan yhdistää muita työtehtäviä.

29. Eviran ylityökorvaukset laitoksessa

Koettu ongelma: Eviran henkilökunta ei saa ylityökorvausta, mutta laitos saa kuitenkin
laskun ylityöstä.

Vastaus: Eviran henkilökunnalle maksettava ylityökorvaus on VES:n ja TES:n mukainen.
Tehdyt työtunnit kerryttävät Eviran henkilökunnan työaika. Laitokselta ylityötunti las-
kutetaan tuntiperusteella ilman ns. kerroinlisää.

30. Lihantarkastuksen kulut

Koettu ongelma: Eviran kustannukset c/kg nousevat koko ajan.

Vastaus: Alustavan laskelman mukaan kustannus on vuonna 2016 ollut 2,2 c/kg ja vuonna
2017 keskimäärin sama. Teurastamojen välillä on eroja ja keskimääräinen muutos punai-
sen lihan teurastamoissa on 1,4 %.

Eviran laskutus

Koettu ongelma: Eviran laskutus tulisi saada tasapainoon, niin että teurastamo maksaa
ainoastaan niistä tunneista mitä Eviran henkilöstö on tehnyt, eikä sijaisista, jotka ovat teu-
rastamon henkilökuntaa.

Vastaus: Nykykäytännön mukaan teurastamo laskuttaa Eviraa teurastamon henkilöstön tekemästä lihantarkastuksesta.

31. Henkilökunnan pätevyysvaatimukset

Koettu ongelma: Kun Eviralla on henkilöstöpula, hyväksytään sijaisiksi ketä tahansa mutta kun teurastamolla on henkilöstöpula, vaatimukset ovat paljon kovemmat.

Vastaus: Lihantarkastushenkilöstön koulutusvaatimukset on säädelty EU-lainsäädännössä ja vaatimukset koskevat myös sijaisia.

Eläinkuljetukset

32. Kuljettajien lepoajat

Koettu ongelma: Lainsäädäntö koskien kuljettajia ja eläinsuojelua menee täysin ristiin. Kuljettajan täytyy levätä mutta eläimet eivät saa olla liian kauan autossa. Jos on matkustajana kuorma-autossa, sitä ei lasketa levoksi mutta jos apumies ajaa perässä omalla autolla, se lasketaan lepoajaksi.

Vastaus: Eläinkuljetuksia koskee EU:n eläinkuljetus-asetus (1/2005). Kuljettajia koskee EU-lainsäädäntöön perustuva liikenneturvallisuus- ja työsuojelulainsäädäntö. Niiden yhteensovittaminen kansallisella tasolla ei ole mahdollista.

33. Mikä laki on etusijalla

Koettu ongelma: Mikä laki on etusijalla? Aikaisemmin eläinkuljetukset olivat erillään yleisestä laista, mutta nykyään niitä koskee samat säännöt. Voisi olla sovellus eläinkuljetuksille, joka ottaa kantaa kaikkiin lakeihin.

Vastaus: Tiukempi lainsäädäntö on aina etusijalla.

34. Lopetusasetuksen mukainen kelpoisuus

Koettu ongelma: Kun eläinten kuljettaja purkaa teurastamon navettaan teuraskuorman ja osallistuu navetassa eläinten siirtelyyn, niin hänellä tulee asetuksen mukaan olla teurastajan pätevyystodistus elävien eläinten käsittelyn osalta. Tässä on hassu päällekkäisyys, kun hänellä on jo eläinten kuljetuksessa vaadittava eläinkuljettajan lupa, jossa tulee hallita elävien eläinten käsittely.

Vastaus: Kuljettajalta ei edellytetä erikseen lopetusasetuksen mukaista kelpoisuustodistusta, jos kuljettaja vain purkaa eläimet autosta teurastamon navetan karsinoihin eikä muuten osallistu teurastamon toimintaan.

Eläinrekisterit

35. Pitopaikkatunnukset

Koettu ongelma: Pitopaikkatunnukset esim. kerrostaloissa ovat turhia. Eläintenpitäjärekisterin rinnalle toinen rekisteri asiakastunnuksella oleville ihmisille, johon voi kirjautua pankkitunnuksilla.

Vastaus: Uusi sähköinen eläintenpitäjärekisteri valmistuu 2018. Käyttöönoton jälkeen eläintenpitäjät voivat itse rekisteröityä eläintenpitäjiksi ilman asiointia kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen kanssa. Lisäksi myös pitopaikkojen rekisteröinti onnistuu vastaavalla tavalla sähköisesti omalta koneelta. Tämä helpottaa merkittävästi eläintenpitäjien asiointia.

36. Naudan alkuperäkyselyt

Koettu ongelma: Naudan alkuperäkyselyjä tehdään tällä hetkellä monta kertaa päivässä. Poikkeamat ovat harvinaisia. Tulisi olla joustavampi järjestelmä, missä voisi jälkikäteen todeta, että kaikki on ok.

Vastaus: Eläintunnistusjärjestelmälain mukaan se, joka ottaa eläimen eläinvälitykseen, kuljetettavaksi, teurastettavaksi taikka perattavaksi on velvollinen ennen kyseiseen toimenpiteeseen ryhtymistä tekemään tietojärjestelmästä rekisterikyselyn eläimen kelpoi-

suuden selvittämiseksi. Jälkikäteen rekisterikyselyä ei siis voi tehdä. Rekisterikyselyn tarkoitus on varmistaa etukäteen, ettei eläimellä ole mm. siirtokieltoa tilalta. Yksi kysely kuitenkin kattaa kaikki siirrot (välitys, teuraaksi haku jne.) ja on voimassa useita päiviä.

37. Nautarekisterin rekisteröintikortit

Koettu ongelma: Nautarekisteri tulisi kehittää niin, että voisi jättää rekisterikortit pois.

Vastaus: Rekisteröintikortit eivät ole viranomaisdokumentteja ja niiden käyttö ei ole pakollista. Uusi nautarekisteri otetaan käyttöön kesällä 2020. Uuden rekisterin käyttöönoton myötä eläintenpitäjien toimintoja järjeistetään ja helpotetaan.

38. Poikkeamat ja vastuunjako

Koettu ongelma: Poikkeamien soveltamisessa, koskien esim. irronneet korvamerkki (hylätyt eläimet), on harmaa vyöhyke. Mikä on tuottajan vastuu ja mikä on teurastamon vastuu? Ohjeet ja nykyinen käytäntö menevät ristiin ja sen takia joudutaan henkilökohtaisiin sovelluksiin. Tästä johtuen joudutaan lähettämään Honkajoelle täysin terveitäkin eläimiä, epäselvyyden takia.

Vastaus: Laki eläintunnistusjärjestelmästä 238/2010 § 20: "Jos eläimen 19 §:ssä tarkoitettu merkitseminen on laiminlyöty kokonaan tai osittain, eläintä ei saa luovuttaa eikä siirtää pitopaikasta, vastaanottaa pitopaikkaan eikä ottaa kuljetettavaksi". Evira on ohjeistanut toimijoita nautaeläinten merkitsemis- ja rekisteröintiohjeessa seuraavasti: "Merkitsemättöä tai puutteellisesti merkittyä nautaa ei saa siirtää/luovuttaa pitopaikasta, ottaa kuljetettavaksi tai vastaanottaa. Jo kertaalleen kiinnitettynä ollutta korvamerkkiä ei saa kiinnittää uudelleen. Myöskään jo aiemmin syntyneelle vasikalle rekisteröityjä korvamerkkejä ei saa rekisteröidä eikä kiinnittää uudelle vasikalle."

39. Nautaeläinluettelo

Koettu ongelma: Mikäli tilalla on sähköinen ylläpito mm. nautarekisterin osalta, niin miksi nautaeläinluettelo edelleen lähetetään useita kertoja vuodessa säilytettäväksi?

Vastaus: Evirassa suunnitellaan tiloille lähetettävän postituksen määrän karsimista. Otekirjeiden postitusta on jo tänä vuonna vähennetty kolmeen/vuosi. Ensi vuonna postitusta on enää kaksi. Lisäksi otekirjeestä voi jo nykyiselläänkin halutessaan jättää pois tapah-

tumaotteen ja vapaiden merkkien luettelon. Tämä toiminto on eläintenpitäjän itse valittava. Asiasta on tiedotettu mm. Facebookissa, Twitterissä, Maaseudun tulevaisuudessa, otekirjeessä ja Eviran nettisivuilla.

Rehut

40. Rehualan toimijaksi ilmoittautuminen

Koettu ongelma: Maatilan ilmoittautuminen rehualan toimijaksi. Turhaa, eikö riittäisi, että on tilatunnus ja sen alla eläimiä.

Vastaus: Rehualan toimijaksi rekisteröitymisvelvoite tulee EU -lainsäädännöstä (asetus 183/2005 rehualan toiminnanharjoittamisesta). Rekisteröinnissä tulee huomioida eri tiloilla harjoitettavat erilaiset toiminnot.

41. Ruoan lahjoittaminen tuotantoeläimille

Koettu ongelma: Kaupasta kysytään usein elintarvikkeita, jotka eivät ole enää ihmisravinnoksi soveltuvia kaupallisista syistä, tuotantoeläimille. PTY:n ja Eviran keskustelujen perusteella tuotantoeläimille voi luovuttaa kasviperäisiä elintarvikkeita, kunhan ne ovat hyvälaatuisia ja turvallisia ja soveltuvat ko. eläinlajin ruokintaan, minkä lisäksi kaupan pitää rekisteröityä rehualan toimijaksi. Rekisteröitymisestä koituu hallinnollista lisätyötä, minkä lisäksi se aiheuttaa lisäkustannuksia.

Vastaus: Rehualan toimijaksi rekisteröitymisvelvoite tulee EU -lainsäädännöstä (asetus 183/2005 rehualan toiminnanharjoittamisesta). Tuotantoeläinten ruokintaan voi kerta-luontoisesti luovuttaa hyvälaatuisia, turvallisia ja soveltuvia entisiä elintarvikkeita rekisteröitymättä rehualan toimijaksi.

Elintarvikkeiden vienti

42. Vientitodistukset

Koettu ongelma: Tällä hetkellä ei ole selkeää ohjeistusta, kuinka edetä ja mikä taho kehittää uusia vientitodistuksia ja muuttaa vanhoja.

Vastaus: EU neuvottelee komission johdolla jäsenmaiden puolesta elintarvikeviennin ehdoista kauppasopimusten alla sekä eläinlääkintö-, ekvivalenssi- ja Memorandum of Understanding- ym. erityissopimuksilla. EU-jäsenmaat osallistuvat näihin neuvotteluihin vaihtelevasti. Neuvottelut voivat kattaa yleisiä kaupan ehtoja (mm. BSE, regionalisaatio, vientilaitosten hyväksymismenettelyt) sekä tuotekohtaisia vientiehtoja, joista laaditaan EU:n yhteinen vientitodistusmalli. EU:n sopimat todistusmallit ovat pääosin TRACES-järjestelmässä.

Komission vetämiin vientineuvotteluihin vaikuttavat EU-maiden esittämät prioriteetit vientimaista ja -tuotteista. Yksittäisillä EU-jäsenmailla on oikeus neuvotella viennin ehdoista kohdemaan kanssa, jos ehdoista ei ole jo EU-tasolla sovittu tai neuvotteluja ei ole meneillään. Kansalliset vientineuvottelut perustuvat toimijoiden ehdottamiin ja priorisoimiin hankkeisiin ja niiden laajuus sekä kesto vaihtelee kohdemaasta ja -tuotteesta riippuen. MMM neuvottelee viennin ehdoista kohdemaan kanssa, Evira toimii asiantuntijana. Neuvottelun tuloksena syntyy bilateraalin vientisopimus ja/tai todistusmalli, jonka Evira laatii. Kansalliset todistusmallit löytyvät Eviran internetsivuilta.

Jos viennin ehdoista ja todistusmallista ei ole sovittu EU-tasolla eikä kansallisesti, voi toimija itse laatia todistusmallin, jos se kelpaa kohdemaalle. Tällaisen todistuksen on oltava sen allekirjoittajan myönnettävissä. Ko. todistuksessa ei saa käyttää EU-logoa tai Suomen leijonaa eikä viittausta viranomaisen hyväksyntään. Evira on laatinut tuoteryhmäkohtaisesti myös ns. yleistodistusmalleja, joita toimija voi tarjota kohdemaalle silloin, kun viennin ehdoista ei ole erikseen sovittu. Vanhoja todistuksia muutetaan pääosin siinä tapauksessa, että viennin kohdemaana niin vaatii.

43. Eviran rooli vientitarkastuksissa

Koettu ongelma: Vientitarkastuksissa Eviran henkilökunnan ei tulisi ottaa liian ison roolin selittämällä ja antamalla vastauksia laitokselle tehtyihin kysymyksiin, eläinlääkärihän on paikalla ja vastaa kysymyksiin koskien Eviran roolia. Tulisi selkeyttää mistä asioista Evira päättää koskien vientitodistuksia. Mikä on Eviran rooli, eläinlääkäriin rooli, tuotantolaitoksen rooli.

Vastaus: Jossain tapauksissa Eviran Viikin henkilökunta on tarkastuseläinlääkäriä paremmin selvillä vientiin liittyvistä kysymyksistä. Laitoskohtaisiin kysymyksiin vastaa tarkastuseläinlääkäri. Eviran vientitiimin toimintaa on jo kehitetty viimeisen kolmen vuoden aikana niin, että yrityksen, paikallisen valvojan ja Helsingistä Viikistä tulevan Eviran edustajan tehtävienjako on selvää. Toimintamallit ovat jo olleet viimeisen kolmen vuoden aikana yrityksille ja elinkeinon edustajille selvät. Toiminnassa huomioidaan elinkeinon yhdessä priorisoimat hankkeet ja niitä edistetään yhteistyössä Food From Finland -ohjelman

kanssa. Elintarvikelain kokonaisuudistuksen yhteydessä vientiin liittyvät viranomaistehdävät kirjataan lakiin.

44. Muiden maiden vientitodistukset

Koettu ongelma: Jos toisesta EU-maasta on olemassa vientitodistus, tulisi olla joustoa niin että sitä voisi käyttää myös Suomen viennissä.

Vastaus: EU-jäsenmaan kahdenvälisesti kohdemaan kanssa sopimat todistusmallit perustuvat maiden viranomaisten välisiin neuvotteluihin siitä, miten kohdemaan vaatimukset täytetään kyseisen jäsenmaan eläntauti- ja elintarviketurvallisuuksilanteen sekä valvontajärjestelmän pohjalta. Näin ollen tällaiset kansalliset vientitodistukset eivät välttämättä sellaisenaan sovellu käytettäväksi toisesta jäsenmaasta tapahtuvan viennin osalta. Tällaiset vientitodistukset sisältävät usein myös kansallisia tunnusmerkkejä (vrt. Suomen leijona) ja turvatekijöitä, joten niiden käyttö sellaisenaan toisesta jäsenmaasta tapahtuvan viennin yhteydessä ei ole mahdollista. Useat jäsenmaiden sopimat kansalliset vientitodistusmallit löytyvät kuitenkin ao. viranomaisten nettisivuilta tai ne ovat muutoin saatavilla ja niiden pohjalta voidaan käynnistää neuvottelut kohdemaan kanssa vastaavasta suomalaisesta kansallisesta vientitodistuksesta. EU-tasolla sovitut todistusmallit ovat kaikkien jäsenmaiden käytettävissä.

45. Eläinlääkintötodistukset ja tullikoodit

Koettu ongelma: Eläinlääkäritodistukset ja tullikoodit menevät ristiin, eivät suoraan sovellu Venäjän vientiin.

Vastaus: Eläinlääkintötodistukset ja tullikoodit kuitenkin palvelevat kahta eri tarkoitusta ja noudattavat kansainvälisiä sopimuksia ja standardeja. Kansallisesti näihin on vaikea puuttua.

Luomu

46. Luomutarkastusten hinnoittelu ja määrä

Koettu ongelma: Luomutarkastusten hinnoittelu ja onko tarpeen tehdä luomutarkastukset joka vuosi esitys: kohtuullistetaan luomutarkastuksia.

Vastaus: Tarkastusten hinnoittelu perustuu valtion maksuperustelakiin. Tarkastusten tiheys määräytyy asiaa koskevien EU-säädösten mukaisesti ja toimijan aiemman valvontahistorian perusteella (mm. säädösten noudattaminen). Vuonna 2021 voimaan tuleva EU-asetus mahdollistaa tarkastusten harventamisen yhteen kertaan kahden vuoden aikana.

47. Luomun teurastus

Koettu ongelma: Luomun tulkinnassa eläimet pitää teurastaa aamulla ensin puhtaassa teurastamossa ja luomu ruho ei saa koskettaa tavanomaista ruhoa. Mikä tarttuu teurastamossa, jos keskellä päivää otetaan luomuteuraserä teurastukseen tavanomaisten välissä. Mikä tarttuu tavanomaisesta ruhosta luomuruhoon pintaan?

Vastaus: Eri toimintoja voi tehdä samoissa tiloissa ajallisesti erotettuna edellyttäen, että viranomainen on sen hyväksynyt. Evira vastaa valvonnan ohjaamisesta. Luomueläimiä ei tarvitse teurastaa aamulla ensimmäisenä, vaan linjan pitää olla puhdistettuna ennen luomuerän aloittamista. Käytännössä tämä on usein varmintaa aamulla. Toimijan tulee kuvata rutiininsa ja varotoimenpiteensä sekä noudattaa sen jälkeen omia sisäisiä ohjeitansa. Varotoimenpiteiden tarkoituksena on estää, että ei-luomu tahattomasti sekoittuu luomuun.

48. Luomutarkastusten tiheys

Koettu ongelma: Luomutarkastukset tulisi toteuttaa tilalla vain kerran viidessä vuodessa.

Vastaus: Asiaa koskeva EU-lainsäädäntö määrittelee vähimmäistarkastustiheyden. Asiaan on pyritty vaikuttamaan EU:n lainsäädäntöuudistuksen yhteydessä. Mahdolliset muutokset saadaan sovellettavaksi vuodesta 2021 alkaen.

Ehdotuksessa saatetaan myös tarkoittaa vähittäismyyntipaikolla tehtäviä markkinaevalvontatarkastuksia, joita Evira on ohjeistanut tekemään kolmen vuoden välein tai joka vuosi 1/3 myyntipaikoissa. Evira arvioi, että ohjeistettu tiheys on tarkoituksenmukainen.

Pakkausmerkinnät

49. Pakkaamattomat elintarvikkeet - kalastustuotteet

Koettu ongelma: Pakkaamattomien elintarvikkeiden osalta tiedot myymälän palvelutiskillä tulisi voida antaa suullisesti MMM asetuksen 834/2014 elintarviketietojen antamisesta kuluttajille mukaisesti. Esimerkiksi: Kalastustuotteista irtomyynnissä annettavat tiedot kuten tieteellinen nimi ja pyydystyyppi voitaisiin ilmoittaa asiakkaalle suullisesti pyydettäessä

Vastaus: Kalastustuotteista annettavista tiedoista säädetään EU:n kalastus- ja vesiviljelytuotteiden markkinajärjestelyasetuksessa (EPNAs EU N:o 1379/2013). Eviran Oiva-ohjeessa (13.5) todetaan, että kalan tieteellisen nimen ilmoittamisessa riittää, että MMM:n kauppanimiluettelo on kuluttajan nähtävissä ja selattavissa. Kalan tieteellinen nimi ja pyydystyyppi on mahdollista ilmoittaa myös suullisesti edellyttäen, että elintarvikkeen läheisyydessä ilmoitetaan, että tiedot ovat saatavissa pyydettäessä henkilökunnalta.

50. Pakkaamattomat elintarvikkeet – sian-, siipikarjan-, lampaan ja vuohenliha

Koettu ongelma: Sian-, siipikarjan-, lampaan- sekä vuohenlihan osalta tulisi voida ilmoittaa kasvatus- ja teurastusmaa suullisesti pyydettäessä. Oiva-arviointiohjeessa 13.4. (vedetty toistaiseksi pois käytöstä) oli mm. irtomyynnissä olevan sianlihan, lampaan- ja vuohenlihan ja siipikarjan lihan sekä kyseisen eläimen lihasta valmistetun jauhelihan välittömässä läheisyydessä, näkyvällä tavalla merkittynä, esimerkiksi erillisellä taululla, oltava vastaavat alkuperämaatiedot kuin mitä vaadittaisiin pakatuissa tuotteissa.

Edellä mainittujen lihojen osalta on ilmoitettava jäljitettävyystietona eräkoodi. Eräkoodin sijasta tulisi voida ilmoittaa päiväysmerkintä, kun lihoja myydään pakkaamattomina kauppan irtomyynnissä. Koskee eritoten em. lihoista valmistettua jauhelihaa.

Vastaus: Sian-, lampaan- ja vuohen- sekä siipikarjan lihan alkuperämaan ilmoittamisesta valmiiksi pakatuissa elintarvikkeissa säädetään komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) N:o 1337/2013. MMMa 834/2014 säädetään, että vastaavia alkuperämaan ilmoittamista koskevia säännöksiä sovelletaan myös pakkaamattomana myytävään lihaan. MMMa 834/2014 mahdollistaa asetuksen edellyttämien tietojen antamisen vähittäismyyntipaikassa suullisesti edellyttäen, että kuluttajalle selkeästi ilmoitetaan, että tiedot ovat saatavissa pyydettäessä. (Oiva-arviointiohjeessa 13.4 ohjeistetaan sian-, siipikarjan-, lampaan-

sekä vuohenlihan osalta, kun ne myydään pakkaamattomana, että alkuperämaatiedon voi antaa kirjallisesti, mutta myös suullisesti, jos tieto ilmoitetaan selkeästi kuluttajalle.)

Erätunnuksen ilmoittamista koskeva vaatimus perustuu direktiiviin 2011/91/EU. Vaatimus on pantu kansallisesti täytäntöön maa- ja metsätalousministeriön asetuksella MMMa 834/2014. Pakkaamattomista elintarvikkeista erätunnus tulee ilmoittaa kaupallisissa asiakirjoissa. Komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) N:o 1337/2013 säädetään, että valmiiksi pakatun sian-, lampaan- ja vuohen- sekä siipikarjanlihan merkinnöissä on oltava erätunnus. MMM:n asetuksessa MMMa 834/2014 säädetään mainittujen lihalajien kasvatukseen ja teurastukseen ilmoittaminen pakolliseksi myös silloin, kun lihaa myydään pakkaamattomana. Erätunnusta ei vaadita ilmoitettavaksi kuluttajalle pakkaamattomana myytävästä lihasta. Lähtökohtaisesti erätunnus ei ole kuluttajalle osoitettu tieto, vaan sen avulla varmistetaan tuotteen jäljitettävyys.

51. Pakkaamattomat elintarvikkeet – vasikanliha

Koettu ongelma: Tiedot myymälän palvelutiskillä tulisi voida antaa suullisesti MMM asetuksen 834/2014 elintarviketietojen antamisesta kuluttajille mukaisesti: Pakkaamattoman vasikanlihan merkinnät maataloustuotteiden markkinajärjestelylain 999/2012 ja sen nojalla annettavan valtioneuvoston asetuksen (lausunnolla 10.8. saakka) perusteella. Asetusluonnoksessa esitetään, että tiedot on oltava myytävän lihan läheisyydessä näkyvällä tavalla merkittynä.

Tiedot myymälän palvelutiskillä tulisi voida antaa suullisesti MMM asetuksen 834/2014 elintarviketietojen antamisesta kuluttajille mukaisesti: EU:n maatalouden markkinajärjestelyasetus (1308/2013) säätää alle 12 kk ikäisistä nautaeläimistä peräisin olevan lihan myyntinimityksistä ja merkinnöistä pakatun lihan osalta. Pakkaamattoman lihan osalta jäsenvaltiot voivat säätää em. asioista. Kun vasikan teurastusikä tulee esille tuotteen nimestä: vaalea vasikanliha, kun teurastusikä on enintään 8 kk ja vasikanliha, kun teurastusikä on 8 – 12 kk, teurastusiän ilmoittaminen suullisesti pyydettyäessä olisi myymälöissäärkevin tapa.

Vastaus: Vasikanlihan merkinnässä, joka perustuu kaupanpitämisen vaatimukseen, on yksinkertaisuuden vuoksi säädetty vastaava käytäntö kuin elintarvikelain mukaisissa merkinnöissä.

Muut

52. Kontaktimateriaalitodistusten arkistointi

Koettu ongelma: Tulee sallia, että omavalvontasuunnitelmassa on luettelo käytetyistä materiaaleista ja linkki tavarantoimittajan sivustolle, josta sertifikaatit löytyvät.

Vastaus: Vaatimustenmukaisuusilmoituksia (muoviset materiaalit, mutta sovellettavissa muihin materiaaleihin) koskevan komission ohjeen (https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/cs_fcm_plastic-guidance_201110_reg_fi.pdf) kohdan 3.3 mukaan: "Vaatimustenmukaisuusilmoitusta ei tarvitse välttämättä liittää fyysisesti tavaroihin eikä lähettää aina, kun asiakas saa uusintatilauksen samoista tavaroista. Se olisi sen sijaan toimitettava asiakkaalle joko paperimuodossa tai sähköisesti tai asiakkaan suostumuksella verkkosivustolta ladattavana. Vaatimustenmukaisuusilmoitusta on ajantasaistettava, jos lainsäädäntöön tehdään merkityksellisiä muutoksia ja/tai jos aineisiin tai materiaalin koostumukseen tai puhtauteen tulee muutos, joka vaikuttaa tämän luvun mukaisesti annettuun vaatimustenmukaisuusilmoitukseen. Toimittajan on ilmoitettava asiakkaalle tällaisesta ajantasaistamisesta. Täytäntöönpanoviranomaisten pyynnöstä vaatimustenmukaisuusilmoitus olisi asetettava niiden saataville viipymättä."

Puiteasetuksen (EY) 1935/2004 16 artiklan ja muoviasetuksen (EU) 10/2011 15 artiklan mukaan materiaaleihin on liitettävä kirjallinen ilmoitus vaatimustenmukaisuudesta. Asiakirjan on oltava pyynnöstä viranomaisen saatavilla. Vaatimustenmukaisuusilmoitus on materiaalin käyttäjän todistusasiakirja, jota koskee muoviasetuksen 16 artikla. Tämän mukaan toimijan on toimitettava pyynnöstä kansallisille toimivaltaisille viranomaisille aiheettiset asiakirjat.

Eli kuten muutkin omavalvonnan asiakirjat, nämä dokumentit voivat olla sähköisiä, kunhan ne ovat viipymättä pyynnöstä saatavissa.

53. Ensisaapumisilmoitusten päällekkäisyys

Koettu ongelma: Ensisaapumistoiminnasta annetun MMM asetuksen (118/2006) mukaan ensisaapumistoimijan on ilmoitettava lähetysten saapumisesta valvontaviranomaiselle siinä laajuudessa, kuin valvontaviranomainen katsoo sen välttämättömäksi. Tämän lisäksi on toimitettava kuukausittain valvontaviranomaiselle yhteenvetoilmoitus edellisenä kuu-

kautena sisämarkkinatuontina vastaanottamistaan elintarvikelähetyksistä. Tiedot annetaan Eviran määräämän elintarvikeluokittelun mukaisesti eri eläinlajien lihasta, lihajalosteista, maitovalmisteista, juustoista ja hunajasta. Kaupan ketjuilla on toisistaan poikkeavat sähköiset järjestelmät, ja niistä tietojen kerääminen Eviran elintarvikeluokittelun mukaisesti on työlästä. Vastaavia tuotetietoja ilmoitetaan myös tullinimiketasoisesti Tullin Intrastat-järjestelmään viranomaisten tarpeisiin. Toimijoita valvotaan näin ollen elintarvikevalvontana sekä valtion että kunnan toimesta. Valvontaa tulisi vähentää tai kohdentaa riskiperusteisesti tiettyihin tuotteisiin. Viranomaiselle menevää tietoa tulisi kysyä toimijalta vain kerran.

Vastaus: Elintarvikelain kokonaisuudistuksen yhteydessä ensisaapumisvalvonta on tarkoitus organisoida osaksi maakuntien tekemää normaalia riskiperusteista elintarvikevalvontaa. Elintarviketoiminnan rekisteröinnin tai hyväksymisen yhteydessä toimija ilmoitaisi, tuoko sisämarkkinoilta eläinperäisiä elintarvikkeita. Tämä vaikuttaisi toiminnan riskiluokitukseen. Myös toimintaa koskevista olennaisista muutoksista olisi ilmoitettava. Ruokavirasto voisi antaa määräyksiä, mitä tietoja on ilmoitettava (esim. tuotelajit ja volyymit). Erillisistä kuukausi-ilmoituksista luovutaan.

54. Hukkakaurarekisteri

Koettu ongelma: Hukkakaurarekisteristä poisto vain siemenviljelytiloille.

Vastaus: Ehdotus ei ainakaan paranna hukkakauran torjuntaa ja heikentäisi hukkakaurarekisterin merkitystä. Ehdotus saattaisi lisätä kunnissa työtä myöhemmin, kun aloitetaan siementuotannossa uuden hukkakauratilan selvitykset, eivätkä rekisterit ole ajan tasalla. Käytännössä uuden tilan siementuotannon aloittaminen viivästyisi vähintään 2 vuotta.

Evira pitää asiassa tärkeämpänä tulossa olevaa hanketta, jossa IACSissa oleva hukkakaurarekisteri siirrettäisiin uuteen Tukijärjestelmään.

55. Laatuvastuu-standardin tarkastus

Koettu ongelma: Laatuvastuu-standardin jäljitettävyydestä tarkastuksessa käydään läpi samat kysymykset kuin ISO-järjestelmien auditoinneissa. Paremman lopputuloksen saamiseksi tulee valmistautua kaikkiin tarkastuksiin hyvin.

Vastaus: Elintarvikeketjun kansallisilla laatujärjestelmillä tarkoitetaan viranomaisen, Suomessa Eviran, hyväksymiä laatujärjestelmiä. Elintarvikeketjun kansalliset laatujärjestel-

mät ovat toimijoille vapaaehtoisia. Kansallisilla laatujärjestelmillä ei saa rajoittaa tai korvata muita standardeja tai vaatimuksia eikä toimivaltaisten viranomaisten tekemiä lakisääteisiä tarkastuksia. Elintarviketurvallisuusvirasto voi peruuttaa jo hyväksytyt kansallisen laatujärjestelmän hyväksymisen, jos hyväksymisen edellytykset eivät enää täyty. Tieto siitä, täyttääkö hyväksynnän saaneen toimijan toiminta hyväksymisen edellytykset, saadaan vain tarkastamalla toimijan toiminta tarkoituksenmukaisin välein. Tällä varmistetaan myös hyväksynnän saaneiden toimijoiden yhdenvertainen kilpailuasetelma. Eviran lähtökohta on ollut ja on, että tarkastustiheys ei koidu toimijalle rasitteeksi. Samalla käynnillä voidaan LAATUVASTUU-tarkastuksen lisäksi ja ohessa tarkastaa myös esimerkiksi Oiva-jäljitettävyyksrivejä ja/tai Oiva-pakkausmerkintäritvit sekä antaa toimijalle ja toimijan valvojalle valmennusta tarpeen mukaan. Eviran valvonnassa olevissa liha-alan laitoksissa ensimmäisen LAATUVASTUU-tarkastuksen tekee Eviran ylitarkastaja, mutta seuraavat laitoksen valvontaeläinlääkäri - näin säästetään sekä toimijan että viranomaisen kustannuksia ja aikaa.

56. Sukupolvenvaihdokset

Koettu ongelma: Sukupolvenvaihdoksiin tulisi kannustaa erilaisin starttirahoin, joita olisi helppo hakea ja toteuttaa säädökset. Sivuansiomahdollisuus ei saisi jarruttaa sukupolvenvaihdoksia. Verotusta tulisi keventää viljelijöiltä, jotka käyvät sivuansioissa ja ovat hankkineet tilan.

Vastaus: Maatilan sukupolvenvaihdokseen on mahdollista hakea nuoren viljelijän aloitustukea. Hakemuksen voi jättää sähköisesti Hyrrä -järjestelmässä. Koska tuella halutaan kannustaa nimenomaan maatalousyrittäjyyteen, tuen saamisen edellytyksiksi on nähty tarkoituksenmukaisena asettaa ammattitaitoa ja maataloudesta saatavan yrittäjätulon määrää koskevia edellytyksiä. Myös EU-säädökset edellyttävät ammattitaitovaatimusta. Ohjelmakaudella 2014-2020 tuen saamista ei rajoiteta sivuansioiden määrän perusteella. Verotuksen osalta kyseessä on VM:n hallinnonalan lainsäädäntö.

57. Hintaseurantaraportti

Koettu ongelma: Hintaseurantaraportti on toimitettava liian varhaisessa vaiheessa, joten kaikki informaatio ei ehdi mukaan.

Vastaus: Nykyinen järjestely on paras kompromissi nopeuden ja luotettavuuden välillä. Teurastamojen raportit tulevat Luonnonvarakeskukseen niin myöhään kuin komission raportointiaikataulu antaa myöden. Komission teurastietojen viikkoraporttien määräaika

on keskiviikkoisin klo 13:00 Suomen aikaa, ja teurastamojen data tulee Luonnonvarakeskukseen keskiviikkona aamulla klo 7-9 välillä, jotta saataisiin parhaat mahdolliset datat. Luonnonvarakeskukselle jää näin muutama tunti tarkastella aineistoa ja tehdä raportit. Tätä kireämmäksi ei aikataulua voida käytännössä viedä ja tunnilla parilla ei aineistoa varmaan paljoa voitaisi parantaa.

58. Hintaseurantatarkastukset

Koettu ongelma: Hintaseurantaraportin tietoja tarkastetaan kaksi kertaa vuodessa, molemmat tarkastukset kestävät kaksi päivää. Tarkastukset suorittaa joko ministeriö tai komissio. Onko tämä tarpeellista?

Vastaus: Hintaseurantatarkastukset tulevat luokitusasetuksesta. Sen 39 artiklassa säädetään, että jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet varmistukseen ilmoitettujen hintojen tarkkuuden. Markkinajärjestelylaissa taas tämä tarkastus on siirretty Maaseutuviraston tehtäväksi. Markkinajärjestelylakia koskevassa hallituksen esityksessä on todettu yleisesti tarkastuksista, että jos tarkastuskohteiden valinnasta ei säädetä EU:n lainsäädännössä, kohteet valittaisiin riskianalyysin tai satunnaisotannan perusteella. Käytännössä ne tehdään tässä tapauksessa satunnaisotannalla. Nautateurastamoissa käydään 2 krt/vuosi, sikateurastamoissa 1 krt/vuosi. Tarkastukseen ei kulu kahta päivää, vaan vajaa yksi päivä.

59. Tarkastukset

Koettu ongelma: ELY-keskus vastaa luokitustarkastuksista, mutta kokemusta teurastamoissa tehtävästä työstä ei ole ollenkaan, eikä tarkastaja ole monesti itse koskaan käynytkään teurastamossa.

Vastaus: Kysyjä lienee sekoittanut luokitustarkastukset ELY-keskusten tekemään teurastamovalvontaan, joka liittyy EU:n eläinpalkkiojärjestelmään. Luokitusvalvonnasta vastaa Maaseutuviraston ohjauksessa Foodwest, jossa on Suomen paras osaaminen, ja myös EU kontrolloijavalvoja.